

ТРАНСФОРМАЦІЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАДЛЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПОСЕЛЕНЬ (АРЕАЛІВ РОЗСЕЛЕННЯ)

Відповідно до цивілізаційної парадигми Є. С. Ляпіна щодо циклостадійності динаміки дійсності розселення (дослідження Є. В.Швець в рамках креативно-рекурсивної концепції розселення) поселення, міста, агломерації, регіони є різномасштабними метрополіями (єдності соціуму, техносфери, природи певних фрагментів-районів ойкумени), суб'єктами (транс)формації визначених одиниць дійсності розселення як процесо-середовищних ландшафтних ареалів, що втілюють культурні форми (зразки) ідентифікації смислосначень епох, демонструють зміни середовищних умов формування, функціонування, розвитку і відтворення феноменів розселення. Масштаби і зміст трансформаційних перетворень та домінуючий атрибут (кризисний фактор стану) міського середовища чи їхня комбінація (будова, функції, властивості, семіотика) покладені в основі їхньої конструктивної диференціації (дослідження І. І.Стецюк в рамках креативно-рекурсивної концепції розселення).

Види та зміст трансформації міського середовища (розпланування і забудови) можуть бути розрізнені наступним чином:

- ревалоризація – передбачає пріоритетні зміни (масштаби перетворення, збереження) об'ємно-просторових і розпланувальних характеристик з метою підвищення естетично-художньої цінності міського середовища, здійснення фрагментарних реставраційних робіт та можливого компенсаційного будівництва задля відновлення втрачених домінант із збереженням виду функціонального використання об'єкту перетворення;

- ревіталізація – передбачає пріоритетні зміни (масштаби перетворення, збереження) функціонального профілю та призначення фрагментів міського середовища з метою досягнення його функціональної повноцінності шляхом музеєфікації, відтворення втрачених функцій або надання нових, не порушуючи історично сформованого характеру об'єкту;

- реновація (реабілітація) – передбачає пріоритетні зміни (масштаби перетворення, збереження) якісних властивостей міського середовища щодо умов розвитку поселення з метою приведення (відновлення, реставрації) компонентів міського середовища у стан, придатний для його оптимального використання та безпечний для здоров'я та благополуччя городян;

- регенерація – передбачає всебічне пристосування історичного міського середовища до критичних вимог сучасного етапу відтворення його фрагментів (інтегральні масштаби перетворення, збереження) з метою

відродження розмірності функціонально-просторової цілісності та активності поселення і його фізичного відновлення та збагачення як середовища розвитку (скоординовані заходи ревалоризації, ревіталізації, реновації);

- реконструкція (модернізація) – передбачає заходи щодо регенерації з різномасштабними можливостями комплексної чи фрагментарної докорінної перебудови міського середовища з метою примноження культурно-історичного капіталу поселення та створення неперервних комфортних умов (селективне оновлення чи випереджаюче перетворення).

У якості нормативної вимоги необхідно відзначити, що заходи і засоби щодо усунення дисгармонійного стану історичного міського середовища та забезпечення ефективної організації життєдіяльності населення визначається у відповідності до містобудівних регламентів стосовно різних видів актуальної трансформації історичного міського середовища.

Гармонізація міського середовища пов'язана з вирішенням архітектоніки планувальної композиції (констеяції планувальних структури, генезису, організації) поселень, що утворює два типи системного втілення форм дійсності розселення – дестинації і цезури.

Дестинації (та їхня консолідуюча мережа-каркас – цезури) як цілісні фрагменти процесо-середовищного ареалу розселення (міського ландшафту) мають територіальні і понадтериторіальні виміри (фактори). До перших можуть бути зачислені просторова характеристика – фактор ритмічності упорядкування ситуації цілого (евритмія), часова характеристика – фактор періодичності наявного існування цілого (синхронія), субстанційна характеристика – фактор фазовості самоузгодженої відповідності цілого («бутстреп» за Джеффри Чу); до других – семіотичні характеристики-фактори циклічності смислославної єдності цілі ландшафтного цілого (синтагми). Згадані фактори визначають зміст планувальної метрики як сукупності правил формації та трансформації феноменів дійсності розселення, забезпечення прийняття гармонічних містобудівних рішень щодо створення середовища ефективних процесів на основі композиційно вивіреного вичленування та зчленування планувальних складових ландшафтного цілого – дестинацій і цезур адекватних циклостадіям життєвого шляху поселень, міст, агломерацій, регіонів. Міський ландшафт у його територіальних і понадтериторіальних вимірах є продуктом екзогенної дії трансцендентного механізму формовтілення, цілеспрямованого на досягнення передумовленого гармонічного стану дійсності (за законами гармонії, логіки, граматики розселення). Тому актуальним є здійснення адекватної управлінської містобудівної діяльності як ендогенного (але суголосного) регулювання режимів формації та трансформації ландшафтних ареалів розселення, у т. ч. режимів використання територій в контексті планувально-ефективної гармонізації міського ландшафту.